

STANISŁAW MATUSIAK

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

St. strz. Stanisław Matusiak, ur. 4 marca 1901 r., brakarz leśny, żonaty.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

10 lutego 1940 r. wywieziony jako służba leśna lasów prywatnych hr. Władysława Antoniego Dzieduszyckiego.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Posiołek Wycionierz [?], archangielska obłast, wyligonski [wilięgodzki?] rejon.

4. Opis obozu, więzienia:

Budynki drewniane, wilgotne i cuchnące, zgniłe i walące się. Opieki lekarskiej prawie nie było, umierającemu w [niektórych] wypadkach dawano proszek aspiryny.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Polacy i Ukraińcy, zesłańcy, od szkół początkowych do najwyższych. Polacy lojalni i sympatycy wzajemni. Ukraińcy wrogo usposobieni do narodowości polskiej, szpieczy i konfidenci NKWD.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Rano pobudka o godz. 4.00, wyjście do pracy o 5.00, obiad [o] 13.00. Koniec pracy – 20.00 wieczór. Zarobek dzienny do pięciu rubli, wyżywienie marne z powodu małego wynagrodzenia w pracy i braku produktów żywnościowych. Ubranie było swoje, przez władze nie byliśmy zaopatrywani.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

NKWD do Polaków było wrogo usposobione, badanie odbywało się przeważnie w nocy, na temat pracy obywatelskiej w Polsce. Za spóźnienie się do pracy od 13 min odciągano po 25 proc. zarobku przez trzy miesiące za pierwszy *pro[guł]*, za dalsze [karano] więzieniem. Propaganda komunistyczna była wpajana codziennie po przyjsciu z pracy, odbierano dzieci rodzicom

[i prowadzono] do szkoły miejscowej, gdzie przemocą tamtejszych nauczycieli i komendanta posiołka nauczano i wpajano z wielkim wysiłkiem ustrój komunistyczny. Informacja o Polsce: tłumaczono, że znikła na wieki i że Polska jako taka nie może być państwem samodzielnym, a gdy będzie, to będzie republiką rosyjską i to czerwoną – komunistyczną. Staranie i tłumaczenie powyższego było [sprawą] komendanta posiołka NKWD.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomocy lekarskiej prawie nie było, śmiertelność była spowodowana wycieńczeniem w pracy i głodem. Nazwisk nieszczęśliwych ofiar nie pamiętam, chociaż śmiertelność była okropna, zapisać [ich] nie mogłem z powodu rewizji, która by [mogła] sprawić nieprzyjemność ze strony NKWD.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Listy można było pisać, tylko z ograniczeniem treści.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony [zostałem] z posiołka 17 września 1941 r. z rodziną, do armii polskiej wstąpiłem 2 lutego 1942 r. [do] 1 Baonu Zapasowego Saperów w Husarze [G'uzorze].